

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

ПРОСПЕР МЕРИМЕ

(1803 - 1870)

Каталог изложбе

Нови Сад, 2003

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

80

АУТОР КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ксенија Светличкић

Библиотека Матице српске приредила је изложбу поводом двестогодишњице рођења француског тисца Проспера Меримеа. Изложба је отворена од 17. јануара до 12. фебруара 2003. године у витринама испред свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки БМС. Испод сваке каталошке јединице уписане су сигнатуре.

Романтичар по времену у коме је остварио највећи и најбољи део свог књижевног опуса, као и по неким његовим особинама, Мериме је у исто време био и класичар и реалиста. Романтичар је био нарочито по склоности ка ретком, необичном и фантастичном, по интересовању за мале и мање познате народе, за egzотично, за фолклор и "локалну боју". Романтична је и његова склоност ка посматрању и сликању разбукталих страсти и, уопште, снажних осећања, необичних личности и њихових вансеријских поступака. Класичар је био нарочито по култу самодисциплине и концизности, тражења битног и општег, по одбојности према емфазу и патосу итд. Најзад, Мериме је заједно са Стендалом, био претходник новог доба у књижевности - реализма, са војим брижљивим старањем за сварност, солидним документовањем, одабирањем упечатљивог и карактеристичног, објективним посматрањем људи и појава, једном речју са тражењем истине. (Чак и када пише фантастичну литературу Мериме се, као и за *Гусле*, брижљиво обавештава, документује.) Све ово налази се у Меримеовом делу узетом у целини, али и, више или мање, у свим његовим појединим остварењима. Ово важи за његова ремек-дела, као што су новеле *Етрурска ваза* (1830), *Илска Венера* (1837), *Коломба* (1840) или *Кармен* (1845), али и за дело као што су *Гусле* (1827), та чувена светска књижевна мистификација, која упркос истинским разликама између њих и чувених Меримеових новела, имају са њима много више додирних тачака него што се - пре свега због жанровске разлике - често мисли.

Михаило Павловић, 1991

Проспер Мериме је природа особите врсте, несталне ћуди, са љубављу за странствовањем да би избегао жалостан приказ обичног и баналног живота. Он жудно тражи нове сензације, желео би да изиђе

из рођене земље која му изгледа уска и одвећ позната, он би хтео да види нове, непознате земље, "призоре бруталних лепота, још незаузданих нагона". Због тога он воли Шпанију, са њеним Циганкама и тореадорима; зато иде међу баскијске кријумчаре, корзиканске хајдуке, чергарске Цигане, картаре, друмске лопове, па чак и међу убице. У том одиста нимало баналном и живописном свету он се осећа врло добро, и његов биограф прича како му је веће задовољство чинило када су му његови чудни пријатељи говорили: "Он је од наших", него када је био обасипан најласкавијим похвалама у Француској академији.

Пошто је описао ту необичну, нелегалну Шпанију, у *Кармени у Драмама Кларе Газул*, и Корзику, у *Коломби*, Мериме је, тражећи увек нове, непознате, примитивне и сирове земље, дошао и на Илирију, на коју је раније неколиким делима својим привукао пажњу Шарл Нодје.

Јован Скерлић, 1911

Мериме је у основи класичар. Њега не задовољава ни романтизам за који се борио, ни реализам који потискује нову школу. Он усваја од сваког књижевног правца оно што му изгледа најбоље. Он је за локалну боју али у границама мере и упрошћености. Сликати тачно али не претеривати са ситним појединостама. Држати се стварности али избегавати онај уски реализам који апсолутно лепо и апсолутни идеал замењује снимањем природе, коју не треба копирати него објашњавати, тумачити. Али, сводећи рад стила на подробну тачност, дајући фантастичном акцент истине, он је помогао реализму да се ослобађа романтизма. Он је класичар по свом темпераменту и од њега је прихватио јасност, сажетост у сликању страсти и карактера; од романтизма је узео боју, егзотизам и љубав за примитивне природе, а од реализма непосредну визију, осећање стварности и добро ученог и изабраног детаља.

Душан Милачић, 1959

У Стразбуру је 1827. године штампана књига *La gusla, o choih de poésies illyriques, recueillies dans la Dalmatie, la Bosnie, la Croatie et l'Hercegowine*. Појава ове књиге изазвала је живо интересовање за наш живот и нашу народну поезију, на француском, са предговором, једном литографијом и 250 страна текста. Анонимни аутор ових лијепих пјесама био је Проспер Мериме. Књига је имала велик успјех нарочито изван Француске. Вјешта мистификација Проспер Меримеа дуго вријеме није доводила у сумњу оригиналност ових пјесама.

Пушкин, Мицкијевич, и други нијесу посумњали у њену изворност, док је Гете, међу првима предпоставио да је ово вјешта Меримеова мистификација, који је познат по мистификацији дјела: *Драма Кларе Газул*.

Мирослав Лукетић, 1963

Једно од његових задовољстава је да се смеје таштини свега, и онима који не знају да је све таштина, - али да им се подсмева а да они то и не знају, и не спуштајући се до сатире или лакрдије, које су недостојне мудраца због сувише страсти или неумерености. Све што он допушта себи, то је да мистификује друге, опрезно. Бити једини који зна да је то подсмех, крајња је префињеност подсмеха. Тако су постале *Мистификације, Позориште Кларе Газул, Гусле, Илска Венера, Локис* итд...

Мериме воли да гледа како се развија слободна, добра или зла, људска животиња; а кад је лепа, није далеко од тога да сматра да јој је све допуштено. Он изнад свега ужива у временима и земљама ватреног живота, јаким и неокрњених страсти: у 16. веку, Корзици из доба бандита, у пикарској авантуристичкој Шпанији... У ведрини (његовог) песимизма и у стидљивости иза које се он скрива можда има и неке извештачености; ко то пориче? То овом ставу подиже вредност. Он означава напор једне врло поносите воље и једне врло fine гордости. Поштовати (као што је то чинио Мериме) правила најгосподственијег поштења, и то без вере у ништа апсолутно у моралу, израз је побуне против неправедне стварности; не удостојити се јадиковања пред другима, и то је побуна против болне стварности. Мериме се показао према свемиру и првобитном узроку, ма ко он био, углађен, уздржан и презрив, како се понашао и према људима у неком салону. Његова чисто негативна филозофија изокренула се у морални дендизам. Можда је у томе његова најбитнија оригиналност.

Жил Леметр, 1965

У његовом књижевно-стилском поступку има неке аскетске воље за одрицањем или бар потребе за шкртошћу. Нека врста свесно управљеног обезличења. Он је у највећој мери поседовао особине карактеристичне за француски национални дух; разговетност, прецизност, јасноћу; смисао за салонску кокетерију, паничан страх да не буде смешан, баналан, досадан.

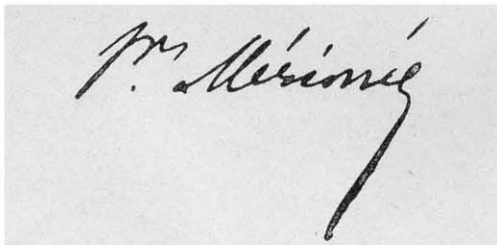
Меримеов стил отмене уздржаности, која прелази у ироничан презир и цинизам, развијао се паралелно са балзаковско-игоовском патетиком, неконтролисаним преопширношћу и реторичном или

мономанском, фанатичном емотивношћу. Поплава патетично-реторичне бујице, оно необуздано реторично истицање свога Ја, морало је код одмеренијих и шкртијих духова изазвати аристократско реаговање, заклањање личности иза текста и његову потпуну објективизацију.

Зоран Глушчевић, 1964

Мериме је имао награду коју би желео. У њему су дискретно и интимно уживали људи префињеног укуса. Он није био сурово потискиван тамо-амо у граји дискусија разних књижевних школа. Њега није нико нападао, ни громогласно хвалио, нити му се дивио уз многе придеве, што би њему задао неизрецив бол. Његова слава је добре каквоће, као и његов карактер, његов дух и његов стил. Она није била ни прецењивана ни потцењивана; она није имала ни наглог полета, ни пада, ни помрачења. Мериме је ушао у потомство као што се улази у салон, без дискусије и без хуке, примљен с највећим задовољством без празних излива, и наместио се ту удобно на добро место одакле га неће никада уклонити. Јер, не само да нам он чини част, него је из наше породице, Француз у највећем степену, са свима особинама развојности, јасноће, тачности и финоће духа, снаге којом се добро влада и мере, које су обележје најбољих међу нама; са нешто мало страначког укуса, шпањолске фантазије и британског хумора, који нам се такође свиђају. Ми волимо Французе који су, не изгубивши своју париску основу, путовали, и којима је нешто остало од тог пута. - Извесно је да је Меримеу недостајало мало снаге, да он није створио бесмртне типове као Шекспир или Молиер; али он је тако добро умео да то и не покуша, да остане увек с изванредном уметничком сигурношћу, тачно у границама свога дара, и чак, што је врло отмено, мало испод њега.

Емил Фаге, 1932

A black and white photograph of a handwritten signature in cursive script. The signature appears to read 'M. Mérimé' and is written on a light-colored background.

ДЕЛА

1. Der Falsche Demetrius / Von Prosper Mérimée ... - Leipzig : Verlagsbuchhandlung von Carl B. Lorck, 1853. - 323, [1] str.
PTКНem II 620
2. Lettres à une inconnue. T. 1 / par Prosper Mérimée. - 11e éd. entièrement revue. - Paris : C. Lévy, 1880. - XXXII, 368 str.
Марић II 91/1

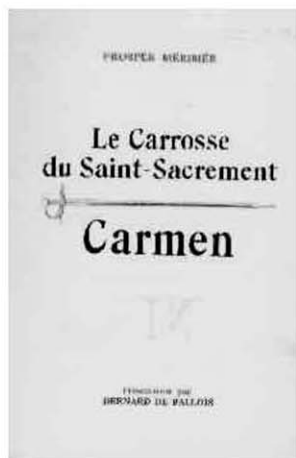
3. Lettres à M. Panizzi. T. 1 / Prosper Mérimée. - 2e éd. - Paris : C. Lévy, 1881. - XIX, 367 str., [1] list sa autorovom slikom
Марић III 60
4. Cronique du règne de Charles IX / par Prosper Mérimée. - Paris : C. Lévy, 1892. - XI, 318 str.
Марић III 189
5. Хроника о владавини Карла IX / Проспер Мериме. - Београд : Штампарија "Давидовић", 1908. - 284 стр.
II 4277
6. Die Venus von Ille und andere Erzählungen / von Prosper Mérimée. - Leipzig : Ph. Reclam jun., [1909]. - 92 str.
I 104351

7. Коломба ; Кармен / приповетке Проспера Мериме. - Београд : Српска књижевна задруга, 1910. - VIII, 223 стр.
II 438331
8. Приповетке Проспера Меримеа / превео с францускога Светислав Петровић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1922. - VIII, 192 стр.
II 438362
9. Un célèbre amateur : Prosper Mérimée / Remy de Gourmont. U: Promenades littéraires / Remy de Gourmont. - 11e éd. - Paris : Mercure de France, 1922. - (1922), Str. 111-118.
Марић II 733

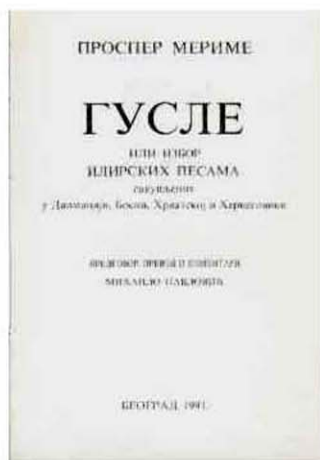
10. Colomba / Prosper Mérimée. - [Zagreb] : Bibliografski zavod, 1923. - 108, 18 str.
II 428529
11. Изабрана дела. Књ. 1 / Проспер Мериме. - Београд : Народна просвета, [1932]. - LI, 324 стр.
II 67757
12. Коломба / Проспер Мериме. - Никшић ; Беране : Прогрес, 1932. - 159 стр.
I 1110
13. Mateo Falcone ; Colomba / [Prosper] Mérimée. - [21e éd.]. - Paris : Librairie Larousse, 1938. - 127 str.
I 252806

14. Mozaik / Prosper Mérimée. - Zagreb : Matica Hrvatska, 1946.
- 247 str.
II 4276
15. Žena je đavao ; Nebo i pakao / Prosper Mérimée. - Zagreb :
Glas rada, 1950. - 64 str.
I 1346

16. Mateo Falcone / Prosper Merime. - Београд : Просвета,
1950. - 40 стр.
I 13302
17. Lokis i druge pripovijesti / Prosper Mérimée. - Zagreb :
Kultura, 1952. - 426 str., [1] list sa autorovom slikom
I 1108
18. Приповетке / Проспер Мериме. - Београд : Култура, 1952.
- 418 стр., [1] лист са сликом аутора
I 1111
19. Таманго / Проспер Мериме. - Београд : Народна књига,
1952. - 31 стр.
II 4790
20. Лажни Димитрији / Проспер Мериме. - Београд :
Култура, 1955. - 314 стр.
Јс I 522

21. Modra soba i druge pripovijesti / Prosper Mérimée. - Zagreb : Matica hrvatska, 1956. - 65 str.
I 13342
22. Bartolomejska noć / Prosper Mérimé. - Zagreb : Kultura, 1957. - 356 str.
I 5195
23. Kolomba ; Mateo Falkone ; Ilska Venera / Prosper Merime. - Beograd ; Sarajevo ; Zagreb : Džepna knjiga, 1958. - 281 str.
I 15747

24. Le carrosse du Saint-Sacrement ; Carmen / Prosper Mérimée. - Paris : Le livre club du libraire, 1958. - XV, 211 str., [12] listova s tablama
Марић II 441
25. Kolomba / Prosper Merime. - Beograd : Rađ, 1959. - 152 str.
I 15916
26. Obostrana zabluda / Prosper Merime. - Novi Sad : Progres, 1961. - 130 str.
I 8210
27. Собрание сочинений в шести томах. / Проспер Мериме. - Москва : Правда, 1963. - 517 стр. 4 књ. (518; 418; 438; 386 стр.)
II 207245

35. Colomba / Prosper Mérimée. - Ljubljana : Prešernova družba, 1982. - 143 str.
II 84855
36. Bartolomejska noć / Prosper Mérimée. - Zagreb : Alfa, 1983. - XI, 243 str.
II 95361
37. Гусле или Избор илирских песама сакупљених у Далмацији, Босни, Хрватској и Херцеговини / Проспер Мериме. - Београд : Српска књижевна задруга, 1991. - 197 стр.
I 40301

38. Le Carrosse du Saint-Sacrement ; Lettres d'Espagne ; Carmen / Prosper Mérimée. - Paris : Larousse, [s. a.]. - 205 str.
Jc II 2414
39. Notes et souvenirs / Prosper Mérimée. U: Correspondance inédite. 1 / Stendhal. - Paris : Calmann-Lévy, [s. a.]. - ([s. a.]), Str. V-XXIV.
Марић II 997/1
40. Ilaska Venera / Prosper Merime. U: Antologija svetske fantastike / [priredio] Ranko Krstajić. - 2. izmenjeno i dopunjeno izd. - Beograd : Mond, 2001. - Str. 29-54.
III 428093

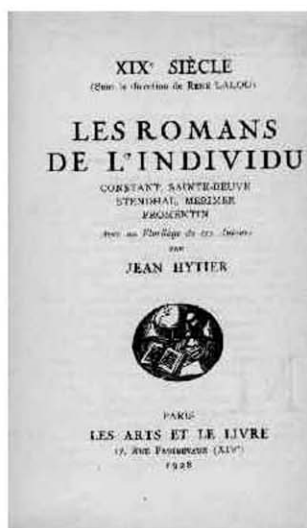
ЛИТЕРАТУРА

41. Prosper Mérimée / H. Taine. U: Lettres à une inconnue. T. 1 / par Prosper Mérimée. - 11e éd. entièrement revue. - Paris : C. Lévy, 1880. - (1880), Str. [I]-XXXII.
Марић II 91/1
42. Mérimée / par Augustin Filon. - Paris : Hachette et Cie, 1898. - 177, [8] str.
II 256087

43. Prosper Mérimée / Sainte-Beuve. U: Les grands écrivains français. XIXe siècle. 2, Les romanciers / Sainte-Beuve. - Paris : Garnier frères, 1927. - (1927), Str. 1-41.
Марић II 11/2
44. Mérimée nouvelliste / Jean Hytier. U: Les romans de l'individu / avec un florilège de ces auteurs par Jean Hytier. - Paris : Les Arts et le Livre, 1928. - (1928), Str. 118-134.
Марић II 1701

45. Проспер Мериме / Емил Фаге. У: Изабрана дела. Књ. 1 /
 Проспер Мериме. - Београд : Народна просвета, [1932]. -
 Стр. IX-XXXVI.
 II 67757
46. Илирска зачарана пушка / Фран Илешиф. - Београд :
 Штампарија М. Сибинкића, 1940. - 10 стр.
 III 8353
47. Mérimée / marquis de Luppé. - Paris : A. Michel, 1945. - 238
 str., [10] str. s tablama
 Дм II 325

48. Neki odjeci Mériméeove književne mistifikacije u Dalmaciji /
 Mate Zorić. - Zadar : Pododbor Matice hrvatske, 1960. - 16
 str.
 P. o.: Zadarska revija; br. 6/9, 1960.
 KM III 1067
49. Mérimée et Son Temps / Paul Léon. - Paris : Presses
 Universitaires de France, 1962. - 488 str.
 III 252044
50. Prosper Mérimée / Frank Paul Bowman. - Berkeley ; Los
 Angeles : University of California Press, 1962. - 205 str.
 III 281552

51. Mérimée épistolier / Robert Kemp. U: La vie des livres / Robert Kemp. - Paris : Albin Michel, [1962]. - Str. 153-161.
II 253204
52. Merime, Puškin i "Crnogorci" / Miroslav Luketić. - Cetinje : [s. n.], 1963. - Str. 61-73
P.o.: Bibliografski vjesnik; br. 1-2-3, 1963, Cetinje.
II 27250
53. Галантни витез ироније и цинизма / Зоран Глушчевић. У: Кроника о владавини Карла IX / Проспер Мериме. - Београд : Просвета, 1964. - Стр. 277-285.
II 24746
54. Prosper Merime / Žil Lemetr. U: Impresije iz književnosti i pozorišta / Žil Lemetr. - Beograd : Kultura, 1965. - Str. 37-42.
I 12241
55. Prosper Mérimée ili sudbina diletanta / Ivo Hergešić. U: Književni portreti / Ivo Hergešić. - Zagreb : Stvarnost, 1967. - Str. 273-290.
III 26357
56. Проспер Мериме / Паевская А. В., Данченко В. Т. - Москва : Книга, 1968. - 255 стр.
III 206704
57. Le fantastique chez Mérimée / Roger Caillois. U: Rencontres / Roger Caillois. - [Paris] : PUF, [1978]. - Str. 136-147.
II 255509
58. Мериме / Б.А. Грифцов. У: Психология писателя / Б. А. Грифцов. - Москва : Художественная литература, 1988. - Стр.179-193.
I 202171
59. Гусле Проспера Меримеа од Војислава Јовановића / Јован Скерлић. У: Писци и књиге. 1, Прикази и чланци / Јован Скерлић. - Београд : Завод за уџбенике и наставна средства, 2000. - Стр. 318-324.
III 425815/1

ПРОСПЕР МЕРИМЕ
1803 - 1870

ИЗДАВАЧ

Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

УРЕДНИК

Миро Вуксановић

АУТОР КАТАЛОГА

Ксенија Светличић

ПРИПРЕМА

Ксенија Светличић
Оливера Михајловић

УМНОЖАВАЊЕ

Станислава Дрековић

ПОВЕЗ

Милорад Родић

ТИРАЖ

50 примерака